

QORAMOL JIGARINI ODAMDA UCHRAYDIGAN GEPATITGA TA’SIRI

G’ofurjonov Komronbek

*Toshkent shahar Olmazor tumanidagi Abu Ali ibn Sino nomidagi
ixtisoslashtirilgan maktabning 8 “G” sinf o`quvchisi*

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada qoramol jigarini odamda uchraydigan gepatitga ta’siri yoritilgan

Kalit so’zlar: qoramol jigari, gepatit, tashqi omillar, inson organizmi, emlash, to’g’ri ovqatlanish ratsioni.

Bugungi kunda organizmi uchun xavf tug’diruvchi oziq moddalar juda ko’p. Bulardan ehtiyot bo’lish to’g’ri ovqatlanish va sog’lom hayot qurishga rioya qiluvchilar ham yo’q emas albatta. Lekin insonlar allaqachon yuqtirib bo’lgan kasalliklardan biri gepatit esa bemordan faqat to’g’ri ovqatlanish va sog’lom hayot tarzini talab etadi.

Jigar inson organizmidagi eng muhim organdir. U toksik kimyoviy birikmalarni zararsizlantirish, qon aylanishini, ovqat hazm qilish va boshqa jarayonlarni normallashtirish uchun javobgar bo’lgan tashqi sekretiya bezidir. Jigar to’qimalarining yallig’lanishi gepatit deb ataladi. Terim turli xil kasalliklardan iborat kasallik guruhini birlashtiradi.

Klinik kursga muvofiq, bu patologiya o’tkir va surunkali shaklda tasniflanadi. Tegishli davolanish uchun gepatitning qaysi etiotropik farqlanishiga bog’liqligini aniqlash muhimdir (buning sababi): infeksiyon (virusli);toksik; otoimmun; nurlanish.

O’tkir gepatit:Ushbu turdagi kasallik bilan jigar yallig’lanishi birinchi kundan boshlab sezilarli alomatlar bilan kechadi. Gepatit nima ekanligini va uning qanday namoyon bo’lishini bilish uchun uning o’tkir shaklini aniqlash va terapiyani boshlash oson. Kasallikning bunday turi yaxshi prognozga ega va ko’p holatlarda tiklanish jarayoni tugaydi, kamdan-kam hollarda davom etmoqda.

Surunkali gepatit:Yallig’lanish jarayonining klinik ko’rinishi kam, kasallik uzoq vaqt davomida asimptomatik tarzda rivojlanadi. Surunkali gepatit bilan og’rigan bemorlarda faqat noaniq belgilar mavjudligini eslatib o’tamiz. Davolashsiz, sekin ahvolda jigar sirrozi rivojlanishiga olib keladi. Bu parenximaning oddiy hujayralari biriktiruvchi to’qima bilan almashtiriladigan va ularning funktsiyalarini yo’qotgan shartdir. Ba’zida kasallik shu qadar og’irki, jigarning asosiy saratoni bor.

Yuqumli gepatit: Kasallik asosiy va ikkinchi darajali. Ko’pgina hollarda virusli gepatit tashxisi qo’yilgan. U tegishli patogenlarni keltirib chiqaradi. Tasniflash bunday turdagi patologiyalarni o’z ichiga oladi:

1.Gepatit A (Botkin kasalligi). Yallig'lanish HAV virusi bilan bog'liq. U fekal-og'iz yo'li orqali yuboriladi, bu suv va oziq-ovqat bilan zararlanganligini bildiradi.

2.Gepatit B. Bunga sabab HBV virusi. Ular jinsiy, ichki, vertikal yo'l bilan bulg'angan. Ta'sirchi agent protein biologik suyuqliklar - sperma, qon, tupurik va boshqalarda topilgan.

3.Gepatit S HCV virusi ham biologik suyuqlik bilan uzatiladi, infeksiyaning tez-tez uchraydigan sababi infeksiyalangan qon bilan aloqa qilish hisoblanadi.

4.Gepatit D. Disease patologiyaning ikkinchi shakliga kiradi. HDV virusining kirishi bir vaqtning o'zida yoki HBV bilan infeksiyadan keyin sodir bo'ladi. Etkazish yo'li qon va uning teriblari orqali amalga oshiriladi.

5.Gepatit E. Bunday yallig'lanish Botkin kasalligiga o'xshaydi, bu tashxisni murakkablashtiradi. Virus fekal-og'iz yo'li bilan uzatiladi.

6.Gepatit F. Ilmiy tadqiqot natijalari va epidemiologik ma'lumotlar bilan tanilgan kam ma'lum bo'lgan tur. Ushbu kasallik shaklida 2 ta virus virusning boshqa turlari bilan infeksiyadan so'ng rivojlanishi va biologik suyuqlik bilan uzatilishi kerak.

7.Gepatit G. Giyohvand moddalar bir necha xil variantlarga ega. HGV virusi vujudga qon bilan va himoyalangan jinsiy a'zolar bilan kiradi, ammo u mustaqil ravishda yallig'lanish jarayoniga sabab bo'ladimi yoki kasallikning boshqa turiga bog'liqmi, aniq emas.

Terapiya tajribali shifokor tomonidan ishlab chiqiladi va patologiyaning turiga bog'liq. Jigarining yallig'lanishini parallel ravishda qo'llash uchun 3 ta variant mavjud: farmakologik preparatlar; o'simlik vositalari; maxsus xun.

Qoramol jigarini odamda uchraydigan gepatitga ta'sirini o'rganish uchun tadqiqot o'tkazdim. Tadqiqot natijasiga ko'ra esa quyidagilar sodir bo'ldi:

Turli xil ta'sirlar natijasida HBV bilan zararlangan qoramol jigarining ph qiymati o'zgarishi

Ta'sir ettirilgan moddalar	Nima sodir bo'ldi
Pepsi	Ph=9,53
Fanta	Ph=9,72
Coca-cola	Ph=9,52

Xulosa: Tajribada gepatit B bilan kasallangan qoramol jigariga ta'sir ettirilgan gazli ichimliklarning jigar ph qiymatini oshishi bilan ularning filtrlash jarayoni qiyinlashishiga olib keladi, bundan gazli ichimliklar tarkibidagi moddalar virus uchun qulay sharoitni yaratdi.

Adabiyotlar:

1. R.A.Bahromova, A.A.Abdusattorov. “Virusli gepatit”.
2. CMGH article named “Hepatitis B virus targets lipid transport pathways to infect hepatocytes”